

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ถือเป็นองค์กรด้านสื่อสารมวลชนอีกองค์กรหนึ่งที่มีภารกิจในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบ โดยเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การบริหารงานของกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นสื่อหลักของรัฐบาล จึงมีภารกิจในการให้ข้อมูลข่าวสารความรู้และการประชาสัมพันธ์จากภาครัฐถึงประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสรับรู้ เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ได้ไปใช้ประโยชน์และต่อยอดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคม และยังมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของสังคมเพื่อพัฒนาประเทศสู่สากล

นอกจากนี้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ยังเป็นองค์กรสื่อที่ให้คำปรึกษาและวางแผนการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง และสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ภาครัฐ ซึ่งทำหน้าที่ในการบริหารประเทศอย่างเป็นระบบครบวงจรทั้งในและต่างประเทศ โดยมีการพัฒนาบุคลากรให้เป็นมืออาชีพมีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านวิทยุกระจายเสียง ให้เกิดประสิทธิภาพและทันสมัยเสมอ โดยได้มีการปรับปรุงการนำเสนอข่าว ทั้งรูปแบบการนำเสนอและการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้เพื่อการนำเสนอข่าว เพื่อพัฒนารายการข่าวให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญ เพราะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากมาย ทั้งในชีวิตประจำวัน และการทำงาน หรือแม้แต่การกำหนดวาระงานสำคัญต่างๆ ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติหรือแม้แต่สังคมโลกและในปัจจุบันเรียกได้ว่าเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นเมื่อบุคคลใดหรือองค์กรใดมีข้อมูลหรือข่าวสารอยู่จำนวนมาก ย่อมหมายถึงศักยภาพที่มากขึ้น เพราะข้อมูลเหล่านี้จะเป็นตัวช่วยให้สามารถตัดสินใจหรือวางแผนทางการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การจะทำให้เกิดการส่ง และรับข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมต้องมีทั้งข้อมูลที่มีคุณภาพ และช่องทางการนำเสนอที่เหมาะสม ที่สำคัญกระบวนการสื่อสารมีความสำคัญต่อกระบวนการสังคม ที่การสื่อสารมวลชนสามารถเสนอข่าวสารและความคิดเห็นที่ส่งเสริมสนับสนุนระบบสถาบันและกลไกต่างๆ ของสังคมให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยดีต่อไปได้ และยังมีมีความสำคัญต่อข่าวสารด้วย ซึ่งข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญต่อมนุษย์ เราใช้ข่าวสารในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทำให้สังคมปัจจุบันกลายเป็นสังคมข่าวสาร นอกจากนี้การสื่อสารยังเป็น

เครื่องมือในการเชื่อมโยงความเห็นพ้องต้องกันของปัจเจกชนในส่วนตัวต่างๆ ของโครงสร้างทางสังคม เข้าด้วยกัน จนเกิดเป็นสาธารณมติ การสื่อสารให้ความรู้ สารสนเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกันและกันให้เกิดขึ้นภายในหน่วยย่อยต่างๆ ของสังคม (นันทวัน สุชาติและประมวญ บุญยะโหดระ 2531, หน้า 471)

วิทยุกระจายเสียง ถือเป็นช่องทางการสื่อสารหนึ่งที่ทุกคนคุ้นเคย เพราะเป็นสิ่งที่มีความคุ้นเคยกับการสื่อสารมวลชนไทยตั้งแต่ยุคเริ่มแรก และหากกล่าวถึง "วิทยุกระจายเสียง" ก็คงต้องกล่าวถึงพระนามของ พลเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เสนาบดี กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ในรัชกาลที่ 7 "บิดาแห่งวงการวิทยุกระจายเสียงไทย" เนื่องด้วยทรงเป็นผู้บุกเบิก และริเริ่มให้มีการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2470 วัฒนากาวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เริ่มจากการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียงของกองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข จากสถานีวิทยุศาลาแดงมาเป็นลำดับ จนถึงวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2482 ทางรัฐบาลได้สั่งโอนกิจการวิทยุกระจายเสียงจากกรมไปรษณีย์โทรเลข ไปขึ้นอยู่กับสำนักงานโฆษณาการ สำนักนายกรัฐมนตรี (ภายหลังได้ยกฐานะขึ้นเป็นกรมโฆษณาการ และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นกรมประชาสัมพันธ์) ดังนั้นการจดทะเบียนเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงกับเครื่องขยายเสียง และการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงภายในประเทศ รวมทั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงกรุงเทพฯ ที่พญาไท จึงไปขึ้นอยู่กับการโฆษณาการทั้งหมด

กองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลขได้ประกอบพิธีเปิดสถานีวิทยุกระจายเสียงถาวรแห่งแรกของประเทศไทยนี้ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2473 อันเป็นวันที่ระลึกจักรมงคล ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ด้วยการถ่ายทอดกระแสพระราชดำริสในงานพระราชพิธีจักรมงคล จากพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยในพระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยถือเอาวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2473 เป็นวันก่อตั้งหน่วยงาน ซึ่งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยมีพันธกิจหลักในเริ่มแรกและยึดถือตลอดมา คือ

1. กระจายเสียงเพื่อสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ของรัฐด้านนโยบาย ข้อมูลข่าวสาร และสะท้อนปัญหาของประชาชนสู่รัฐบาล ตลอดจนส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐกับประชาชน

2. สนับสนุน ส่งเสริมการศึกษาและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ทั้งภายในและภายนอกประเทศเพื่อประโยชน์ด้านความมั่นคงและส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ตลอดระยะเวลา 86 ปีที่มีการก่อตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย(สวท.) มา ได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเกือบทุกด้าน อาทิการพัฒนาโครงสร้าง และการนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้เพื่อให้ข่าวสารที่น่าเสนอออกมามีคุณภาพ ให้ตรงกับความต้องการของผู้รับฟัง แต่ภายใต้กระแสสังคมและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับ ปัจจุบันมีสื่อใหม่ (News Media) เกิดขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งทำการศึกษาความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ของผู้ฟังที่มีต่อข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน โดยผลการศึกษาที่ได้จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาปรับปรุงข่าวที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จะนำมาออกอากาศในอนาคต ให้มีคุณภาพส่งผลให้ข่าวที่ผลิตได้ ทำหน้าที่ให้ข้อมูลอย่างถูกต้อง มีคุณภาพ สอดกับการที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เป็นทรัพยากรของชาติที่ต้องปฏิบัติภารกิจของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผู้รับฟังข่าวทั่วประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ฟังที่มีต่อข่าว ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ของผู้ฟังที่มีต่อข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ ของผู้ฟังที่มีต่อข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ปัญหานำวิจัย

1. ผู้ฟังมีพฤติกรรมการเปิดรับฟังข่าวทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยอย่างไร
2. ผู้ฟังมีความพึงพอใจต่อข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยอย่างไร
3. ผู้ฟังมีการใช้ประโยชน์จากข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

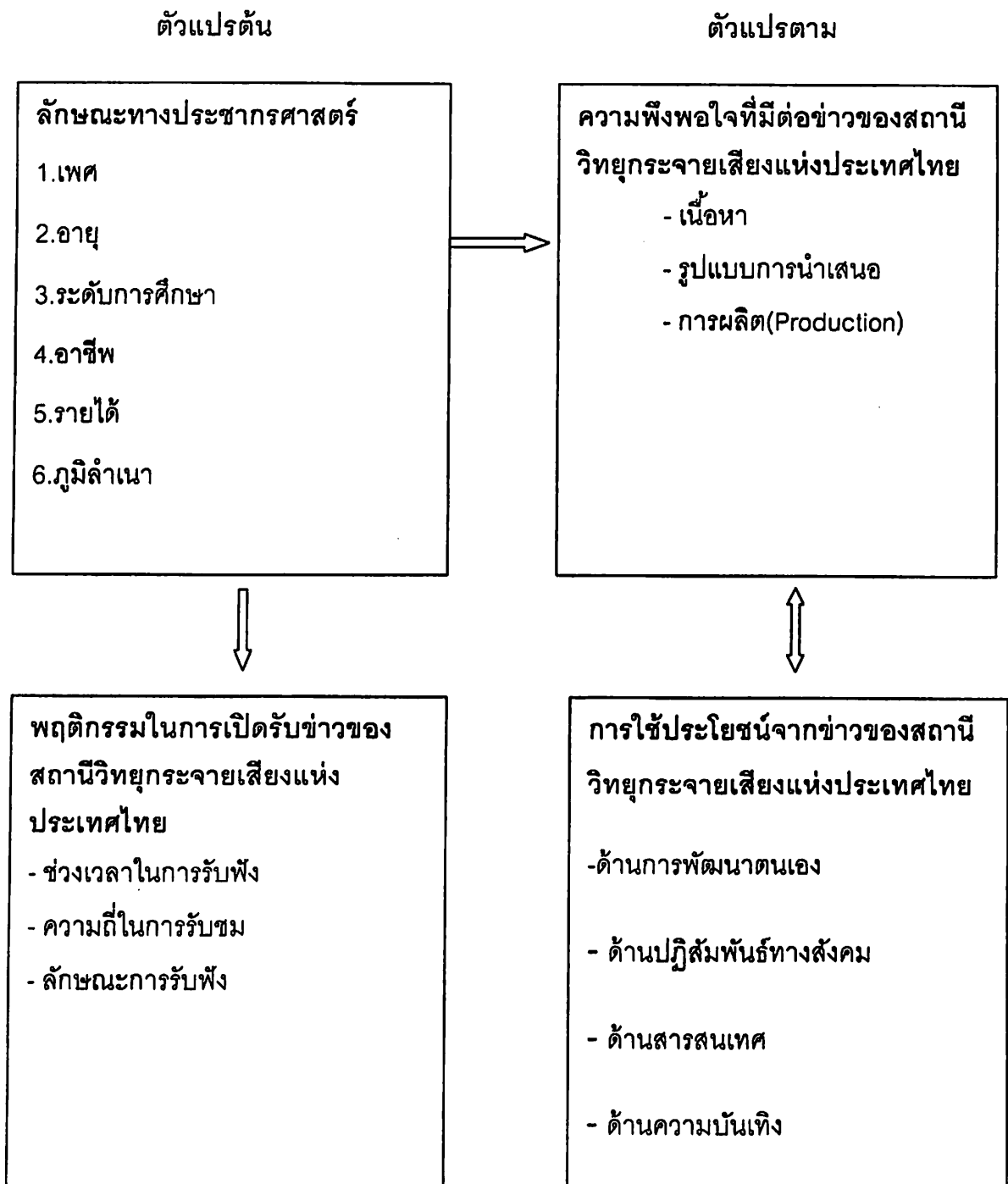
1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับข่าวทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยแตกต่างกัน
2. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยแตกต่างกัน
3. ความพึงพอใจที่มีต่อข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จะได้รับประโยชน์โดยตรงจากงานวิจัยชิ้นนี้ เนื่องจากเป็นการศึกษาความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ของผู้ฟังที่มีต่อข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย รวมทั้งช่วงเวลาที่ประชาชนเปิดรับฟังข่าวของสถานี ระยะเวลาในการเปิดรับฟังข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในแต่ละครั้ง และลักษณะการรับฟังข่าวของผู้ฟัง งานวิจัยชิ้นนี้จะทำให้ผู้บริหารสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยรับรู้ถึงพฤติกรรมการเปิดรับฟังข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในหลากหลายแง่มุม ซึ่งผู้บริหารสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับผังรายการและรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยได้ โดยสามารถแยกประโยชน์ที่ได้รับออกมาได้เป็นข้อดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการรับฟังข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
2. ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของผู้ฟังที่มีต่อข่าว ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
3. ทำให้ทราบถึงการที่ใช้ประโยชน์จากข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
4. ทำให้ทราบถึงความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์ กับพฤติกรรมการรับฟังข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
5. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของผู้ฟังที่มีต่อข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และการนำข่าวไปใช้ประโยชน์
6. ผลจากการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ เนื้อหา ของข่าว ที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จะนำมาออกอากาศต่อไปในอนาคต

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ของผู้ฟังที่มีต่อข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้คือการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ที่เป็นผู้รับฟังข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ทั้งเพศชายและหญิง ช่วงอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ดำเนินการเก็บข้อมูลผู้ที่ฟังรายการจำนวน 400 คน จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 5,696,409 คน (ข้อมูลของปี 2558 จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 27 กุมภาพันธ์ - 18 มีนาคม 2559

นิยามศัพท์

ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกที่ได้รับจากการฟังข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

การใช้ประโยชน์ หมายถึง การนำความรู้และข้อมูลที่ได้จากการเปิดรับข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือนำมาใช้พัฒนาความรู้ของตนเองในด้านข้อมูลข่าวสารและด้านการติดต่อกับสังคม ตลอดจนการวางแผนดำเนินงานต่างๆ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย หมายถึง หน่วยงานระดับสำนัก ในสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่ผลิตรายการ และรายการข่าว ตลอดจนการกระจายเสียงผ่านทางคลื่นความถี่วิทยุในกำกับของกรมประชาสัมพันธ์ รวมถึงการกระจายเสียงรายการข่าวผ่านคลื่นความถี่วิทยุทั่วประเทศ

ข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย หมายถึง ข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยที่ออกอากาศตลอดทั้งวันโดย แบ่งเป็นภาคการออกอากาศ 3 ภาคหลัก คือ ข่าวต้นชั่วโมง ข่าวภาคบังคับ และข่าวภาคถ่ายทอด

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และภูมิลำเนา ของผู้ฟังข่าวที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ข่าวต้นชั่วโมง หมายถึง ข่าวที่ออกอากาศทุกวันตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ทุกต้นชั่วโมง โดยเป็นข่าวที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบันและประเด็นที่อยู่ในความสนใจของสาธารณชนตลอดทั้งวันนำเสนอ รวมทั้งหมด 13 ช่วง คือ 6:00 น. 9:00 น. 10:00 น. 11:00 น. 14:00 น. 15:00 น. 16:00 น. 17:00 น. 21:00 น. 22:00 น. 23:00 น. 24:00 น. และ 01:00 น. โดยข่าวต้นชั่วโมงมีระยะเวลาในการนำเสนอประมาณ 10 นาที

ข่าวภาคบังคับ หมายถึง ข่าวที่ออกอากาศทุกวันตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ โดยเป็นข่าวที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบันและประเด็นที่อยู่ในความสนใจของสาธารณชนตลอดทั้งวัน มานำเสนอ รวมทั้งหมด 2 ช่วง คือ 07:00 น. และ 19:00 น. ซึ่งข่าวภาคบังคับมีระยะเวลาในการนำเสนอประมาณ 30 นาที ออกอากาศภายใต้คลื่นที่กรมประชาสัมพันธ์กำกับดูแลพร้อมกันทั่วประเทศ

ข่าวภาคถ่ายทอด หมายถึง ข่าวที่ออกอากาศทุกวันตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ โดยเป็นข่าวที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบันและประเด็นที่อยู่ในความสนใจของสาธารณชนตลอดทั้งวัน มานำเสนอ รวมทั้งหมด 2 ช่วง คือ 12:00 น. และ 20:00 น. โดยข่าวภาคถ่ายทอดมีระยะเวลาในการนำเสนอประมาณ 30 นาที ออกอากาศภายใต้คลื่นที่กรมประชาสัมพันธ์กำกับดูแลพร้อมกันทั่วประเทศ และคลื่นของเอกชนที่ตกลงนำข่าวไปออกอากาศ

การรายงานข่าว หมายถึง การนำข้อมูลในด้านต่างๆ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี วัฒนธรรม การพยากรณ์อากาศ ซึ่งหมายถึงเนื้อหาข่าวที่ออกเผยแพร่สู่สาธารณะในแต่ ละรูปแบบและช่องทางต่างๆ